

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

«___» _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему Англійські реалії в сучасних прозових текстах та їх переклад

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ла-41с

Шмідт Ольга Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Консультант _____

(назва розділу)

(вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали)

(підпис)

Рецензент _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____

(підпис)

Київ – 2015 року

ЗМІСТ

ВСТУП

Кожна країна, кожний народ, кожна місцевість мають свої особливі умови розвитку, які є її характерними рисами, які відрізняють різні культури, надаючи їм щось особисте, надзвичайне, неповторне. У кожній мові існують спеціальні слова, які належать до національної лексики, не маючи повних аналогів в інших мовах. Такі слова називають реаліями.

У перекладознавчих працях слово «реалія» як термін з'явилося у 40-х роках. Дослідженню реалій було присвячено багато праць і українських, і російських, і болгарських, і навіть іноземних фахівців і дослідників. Хоча ця проблема вивчена досить глибоко і вміло, але на наш погляд, вона все одно залишається актуальною і, в якійсь мірі, новою для сучасних вчених, тому що життя людей не стоїть на одному місці, воно розвивається, а з цим з'являються нові реалії, поняття, які ще треба вивчити, яким не було приділено досить уваги.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що на сьогоднішній день проблематика походження реалій, їх типи та способи відтворення лишається відкритою. Роль слів-реалій в процесі міжкультурної комунікації дуже важлива. Оскільки деякі вчені відносять реалії до безеквівалентної лексики, ці одиниці становлять найбільші труднощі при перекладі. Складність полягає в тому, що для їх перекладу майже не існує відповідників, які б мали ті ж самі конотації емоційного, смислового та стилістичного характеру, що і в тексті оригіналу.

Об'єктом дослідження виступають англійські слова-реалії.

Предметом дослідження є лексико-семантичні особливості перекладу англійських слів-реалій українською мовою.

Метою дипломної роботи є аналіз найпродуктивніших способів передачі англійської фонової лексики з огляду на її структуру і типи.

Завданням дипломної роботи є:

- визначити поняття реалії та її структуру;
- дослідити місце реалії в системі безеквівалентної лексики;
- проаналізувати особливості відтворення реалій українською мовою;
- систематизувати способи перекладу реалій;
- проаналізувати особливості відтворення українською мовою реалій, вжитих у досліджених художніх текстах та виявити найпродуктивніші способи передачі фонові лексики.

Методи дослідження:

Завдання та характер дослідження зумовили використання групи методів, серед яких провідними є описовий метод, що включає такі прийоми, як спостереження, порівняння та узагальнення; метод контекстуального та компонентного аналізу. Використано трансформаційний метод та елементи кількісного аналізу.

Матеріалом для даної роботи послужили дослідження таких відомих перекладознавців, як В.Н. Комісаров, С.І. Влахов, С.П. Флорин, А.В. Федоров та інших, а також англійські художні твори, а саме роман «Гаррі Поттер та філософський камінь» Дж. К. Роулінг та «Код да Вінчі» Д. Брауна. У роботі було проаналізовано 789 англійських реалій.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони дозволяють побачити як англійські реалії представлені в українських текстах. Також теоретичні засади дослідження та систематизований матеріал можуть бути використані в процесі проведення семінарів та лекцій з практики перекладу.

Практичне значення обумовлене можливостями використання даних проведеної систематизації та аналізу засобів перекладу англійськомовних реалій у діяльності перекладача.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення дипломної роботи було представлено в тезах на VIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» в м. Київ (14 травня 2015 року).

Структура роботи: дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, резюме англійською мовою, додатків, списку використаної літератури.

У **вступі** обґрунтовується актуальність дослідження; визначається мета, завдання, методи, об'єкт, предмет; матеріали дослідження; зазначається наукова новизна роботи та практичне значення отриманих результатів.

Перший розділ роботи присвячено реаліям як лінгвістичному явищу. В ньому розглядається поняття «реалія» та наведено існуючі їх класифікації, проведено порівняння реалій з іншими лінгвістичними категоріями, а також аналізується місце реалій в системі безеквівалентної лексики.

У другому розділі розглянуто лексичний та прагматичний аспект реалій, а також способи їх відтворення цільовою мовою.

У третьому розділі проаналізовано ілюстративний матеріал та визначено особливості передачі реалій з урахуванням лексичного та прагматичного аспектів.

У загальних висновках подано результати дослідження.

У додатках подано англійські слова-реалії сучасної художньої літератури, класифіковані за способом перекладу

SUMMARY

Realities are original, complex and ambiguous category of lexical system of a language. As one of the most important group of not equivalent vocabulary, realities serve as carriers of diversive information, this is determined by their specific role in the artwork.

There is no single definition of vocabulary that has a sense of the cultural component. In the scientific literature for this purpose there are different terms: background vocabulary, cultural and labeled words, national and marked lexical items, background information, realities.

The first part of the research deals with theoretical aspects of reality and its structure. It was found that reality is a subject, concept, phenomenon of history, culture, life of people, country that is not found in other nations.

Translators have no one thought about the structure of realities. We can conclude that realities can be single words, phrases, sentences, abbreviations (acronyms) and sometimes phraseological turnovers.

Many scholars of translation tried to make its classification of realities, but the most advanced classification is of Vlahov and Florin:

- on the basis of the subject realities can be: 1. geographic, 2. ethnographic (life, work, art and culture, ethnic objects) 3. socio-political (administrative divisions, agencies and media power, social and political life, military realities)
- on the basis of local sign realities can be: 1. the plane of one language (his and other people's realities) 2. the plane of languages pair (external and internal realities).

The second chapter deals with the problem of translation of realities, which is considered one of the most difficult aspect of intercultural translation. The main condition of adequate reproduction of reality is background knowledge.

There are 8 ways of translation of 789 realities in Ukrainian: transcoding, finding, omission, hiperonimichne renaming, assimilation, descriptive paraphrase, contextual interpretation, combination of several methods of translation.

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. РЕАЛІЇ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ	8
1.1. Визначення і суть реалій	8
1.2. Особливості вживання реалій	10
1.3. Реалія в системі безеквівалентної лексики	11
1.4. Структура та класифікація реалій	14
1.5. Співвідношення категорії реалії з іншими лінгвістичними категоріями	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	25
РОЗДІЛ II. СПОСОБИ ТРАНСЛЯЦІЙНОГО ПЕРЕЙМЕНУВАННЯ ПЕРЕДАЧІ РЕАЛІЙ	27
2.1. Лексичний аспект перекладу реалій	27
2.1.1. Фонова лексика	28
2.2. Прагматичний аспект перекладу реалій	29
2.2.1. Прагматичний потенціал та забезпечення комунікативно-прагматичної еквівалентності при перекладі	30
2.2.2. Прагматична адаптація перекладу	32
2.3. Способи передачі реалій при перекладі	34
2.3.1. Аналіз застосування прийому транскрипція	35
2.3.2. Аналіз застосування прийому гіперонімічного перейменування	38
2.3.3. Аналіз застосування прийому дескриптивної перифрази	39
2.3.4. Аналіз застосування прийому комбінованої реномінації	40
2.2.5. Аналіз застосування прийому калькування	40
2.3.6. Аналіз застосування прийому міжмовної транспозиції, методу уподібнення та ситуативного відповідника	41

2.4. Теорія рівнів еквівалентності 43

2.5 Відтворення семантико-стилістичних функцій реалій при перекладі
45

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II 48

РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ СЛІВ-РЕАЛІЙ
СУЧАСНИХ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ З УРАХУВАННЯМ ЛЕКСИЧНОГО ТА
ПРАГМАТИЧНОГО АСПЕКТІВ 49

3.1. Аналіз відтворення слів-реалій у романі «Гаррі Поттер та філософський
камінь» Дж. К. Роулінг 50

3.2. Аналіз відтворення слів-реалій у романі Д. Брауна «Код да Вінчі» 57

3.3. Кількісно-відсотковий аналіз проведеного дослідження 64

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III 66

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ 68

SUMMARY 71

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 72